

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

P8_TA(2017)0197

Aktualny stan koncentracji gruntów rolnych w UE: jak ułatwić rolnikom dostęp do gruntów?

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie aktualnego stanu koncentracji gruntów rolnych w UE: jak ułatwić rolnikom dostęp do gruntów? (2016/2141(INI))

(2018/C 298/15)

Parlament Europejski,

- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 21 stycznia 2015 r. pt. „Masowy wykup gruntów rolnych – dzwonek alarmowy dla Europy i zagrożenie dla rolnictwa rodzinnego”,
  - uwzględniając dobrowolne wytyczne Komitetu ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego (CFS) w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów z dnia 12 maja 2012 r.,
  - uwzględniając petycję nr 187/2015 skierowaną do Parlamentu Europejskiego w sprawie ochrony europejskich gruntów rolnych i zarządzania nimi jako majątkiem wspólnym: apel organizacji społeczeństwa obywatelskiego o prowadzenie zrównoważonej i sprawiedliwej unijnej polityki gruntowej,
  - uwzględniając badanie dotyczące skali masowego wykupu gruntów rolnych w UE (Extent of Farmland Grabbing in the EU), opracowane przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego ⁽¹⁾,
  - uwzględniając planowane lub rozpoczęte już przez Komisję postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciw Bułgarii, Łotwie, Litwie, Polsce, Słowacji i Węgrom,
  - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (A8-0119/2017),
- A. mając na uwadze, że w 2013 r. zaledwie 3,1 % gospodarstw w UE-27 kontrolowało 52,2 % powierzchni użytków rolnych w Europie, natomiast 76,2 % gospodarstw posiadało jedynie 11,2 % gruntów rolnych; mając na uwadze, że tendencja ta jest sprzeczna z europejskim modelem zrównoważonego, wielofunkcyjnego rolnictwa, którego ważny element stanowią gospodarstwa rodzinne;
- B. mając na uwadze, że pod względem nierówności w użytkowaniu gruntów stawia to UE, w której współczynnik Giniego wynosi 0,82, na jednym poziomie z krajami takimi jak Brazylia, Kolumbia i Filipiny ⁽²⁾;
- C. mając na uwadze, że temu nierównemu podziałowi gruntów rolnych towarzyszy nierówny podział dotacji przyznawanych w ramach WPR, ponieważ płatności bezpośrednie stanowiące największą część wydatków w ramach WPR są zasadniczo wypłacane od hektara;
- D. mając na uwadze, że faktyczny podział gruntów i dotacji może charakteryzować się jeszcze większym stopniem nierówności, gdyż dostępne dane statystyczne nie pozwalają na wyciągnięcie wniosków na temat własności gospodarstw i kontroli sprawowanej nad nimi np. przez holdingi;
- E. mając na uwadze, że dostęp do ziemi i dostęp do własności są podstawowymi prawami człowieka stanowiącymi prawem krajowym każdego państwa członkowskiego;

⁽¹⁾ Badanie „Extent of Farmland Grabbing in the EU” („Skala masowego wykupu gruntów rolnych w UE”) opracowane przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego, s. 24 (PE540.369).

⁽²⁾ Tamże.

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

- F. mając na uwadze, że dostęp do ziemi ma zasadnicze znaczenie dla wykonywania szeregu praw człowieka, a także wpływa na Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej;
- G. mając na uwadze, że ziemia jest z jednej strony własnością, a z drugiej strony stanowi dobro publiczne i podlega zobowiązaniom społecznym;
- H. mając na uwadze, że UE nie posiada kompetencji wyłącznych ani dzielonych w odniesieniu do gruntów, oraz że różne strategie polityczne UE zajmują się różnymi politycznymi, społecznymi, kulturowymi i środowiskowymi aspektami gospodarowania gruntami, co jest źródłem zapotrzebowania na bardziej wszechstronne podejście do gospodarowania gruntami na poziomie UE;
- I. mając na uwadze, że niemiecki Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił już w orzeczeniu z dnia 12 stycznia 1967 r. (1 BvR 169/63, BVerfG 21, 73-87), że obrót gruntami rolnymi nie musi być tak samo swobodny jak obrót dowolną inną formą kapitału, a ponieważ powierzchni gruntów nie da się zwiększyć, a są one niezbędne, sprawiedliwy ład prawny i społeczny wymaga uwzględnienia interesów ogółu w przypadku gruntu w dużo większym stopniu niż w odniesieniu do innych rodzajów majątku ⁽¹⁾;
- J. mając na uwadze, że ziemia jest coraz bardziej brakującym zasobem, że nie można jej wyprodukować oraz że stanowi podstawę prawa człowieka do zdrowej i wystarczającej żywności oraz wielu usług ekosystemowych ważnych z punktu widzenia przeżycia, zatem nie może być uważana za zwykły towar; mając na uwadze, że ziemia jest poza tym podwójnie zagrożona, z jednej strony przez utratę użytków rolnych na skutek zasklepienia, urbanizacji, turystyki, projektów infrastrukturalnych, zmiany sposobu użytkowania, zalesiania i postępującego pustoszenia w wyniku zmiany klimatu, a z drugiej strony na skutek koncentracji gruntów przez duże gospodarstwa rolne i inwestorów spoza sektora rolnictwa; mając jednocześnie na uwadze, że to do władz publicznych należy kontrola i ograniczanie utraty użytków rolnych na skutek takich działań;
- K. mając na uwadze, że zasoby gruntowe są przedmiotem konfliktów dotyczących nie tylko ich wykorzystania, ale również w wyniku rywalizacji między inwestorami rolnymi a inwestorami niezwiązanymi z rolnictwem oraz między pokoleniami rolników, zważywszy na fakt, że młode osoby pragnące podjąć działalność napotykają większe problemy w dostępie do gruntów w związku z kosztami, szczególnie gdy nie pochodzą z rodzin rolniczych;
- L. mając na uwadze, że państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za to, że polityka w zakresie rynku gruntów i rynek gruntów rolnych są regulowane w różny sposób w poszczególnych państwach członkowskich oraz że może to mieć znaczny wpływ na konkurencyjność gospodarstw rolnych na rynku wewnętrznym;
- M. mając na uwadze, że grunty są czynnikiem produkcji wymagającym dużego finansowania; mając na uwadze, że jest to związane z krajowymi systemami dziedziczenia, które zobowiązują do ponownego finansowania za każdym razem, gdy kolejne pokolenie przejmuje grunty; mając na uwadze, że ceny gruntów mają wpływ na ich koncentrację oraz że może zdarzyć się, że rolnicy niemający rodziny i kończący działalność rolną, chcąc uzupełnić niewielkie świadczenia emerytalne, odstąpią swoje gospodarstwo temu, kto zaoferuje najwyższą cenę;
- N. mając na uwadze, że Europejski Trybunał Obrachunkowy w swoim sprawozdaniu specjalnym nr 25/2016 podkreślił fakt, że należy usprawnić systemy kartografii gruntów rolnych wykorzystywane do obliczania kwalifikowalności gruntów;
- O. mając na uwadze, że istniejące narzędzia statystyczne na poziomie UE, takie jak unijna sieć danych rachunkowych gospodarstw rolnych (FADN), badanie Eurostatu dotyczące struktury gospodarstw rolnych oraz zintegrowany system zarządzania i kontroli (ZSZiK) gromadzą dane dotyczące różnych aspektów własności ziemi; mając na uwadze, że na szczeblu europejskim nadal brakuje kompleksowych, aktualnych i przejrzystych danych wysokiej jakości dotyczących praw użytkowania gruntu, struktur własności i dzierżawy, wahań cen i dostępnych ilości na rynkach gruntów oraz odpowiednich wskaźników społecznych i środowiskowych, a w wielu państwach członkowskich dane takie są gromadzone i publikowane jedynie częściowo;

⁽¹⁾ Polityka w zakresie rynku gruntów rolnych: Sytuacja ogólna i możliwości działania – sprawozdanie grupy roboczej (na szczeblu federalnym i krajów związkowych) ds. polityki w zakresie rynku gruntów zgodnie z decyzją szefów resortu rolnictwa krajów związkowych z dnia 16 stycznia 2014 r. (marzec 2015 r.), s. 37.

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

- P. mając na uwadze, że również w odniesieniu do sensownego podziału gruntów niezbędny jest odpowiedni stopień przejrzystości rynku, co powinno dotyczyć również instytucji prowadzących działalność na rynku gruntów;
- Q. mając na uwadze, że wyprzedawanie gruntów inwestorom i spółkom holdingowym niebędącym rolnikami jest pilnym problemem w całej Unii oraz że po upływie okresów zakazu sprzedaży gruntów obywatelom zwłaszcza nowe państwa członkowskie narażone są na szczególnie silną presję, by dostosowywać ustawodawstwo, ponieważ stosunkowo niskie ceny ziemi przyspieszają wyprzedawanie gruntów rolnych dużym inwestorom;
- R. mając na uwadze, że duże rozproszenie własności gruntów rolnych jest podstawową zasadą społecznej gospodarki rynkowej oraz istotnym warunkiem spójności społecznej, tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich, wysokiej wartości dodanej pod względem rolniczym i pokoju społecznego;
- S. mając na uwadze, że wykorzystywane w drobnym rolnictwie powierzchnie użytków rolnych mają szczególne znaczenie dla gospodarki wodnej i klimatu, reżimu węglowego i produkcji zdrowej żywności, a także różnorodności biologicznej, żyzności gleby i ochrony krajobrazu; mając na uwadze, że około 20 % europejskich użytków rolnych już doświadcza skutków zmiany klimatu oraz erozji gleby pod wpływem wody i wiatru oraz nieprofesjonalnego gospodarowania; mając na uwadze, że w wyniku globalnego ocieplenia niektóre regiony UE, szczególnie w południowej Europie, są już narażone na susze i inne ekstremalne zjawiska pogodowe, co spowoduje pogorszenie jakości gleby i ograniczy dostępność gruntów wysokiej jakości i gruntów nadających się do użytkowania w rolnictwie;
- T. mając na uwadze, że istnieje znaczny brak równowagi w kwestii podziału wysokiej jakości gruntów rolnych oraz że mają one decydujące znaczenie dla jakości artykułów spożywczych, bezpieczeństwa żywnościowego i dobrostanu człowieka;
- U. mając na uwadze, że zapotrzebowanie na żywność i pasze, paliwa niekopalne i odnawialne surowce dla przemysłu paliwowego, chemicznego i tekstylnego oraz dla biogospodarki stale rośnie, a wraz z tym wzrastają ceny ziemi;
- V. mając na uwadze, że małe i średnie gospodarstwa, rozporozsiona własność lub właściwie uregulowana dzierżawa i dostęp do wspólnych gruntów są najlepszym sposobem na zapewnienie odpowiedzialnego traktowania ziemi i zrównoważonej gospodarki gruntami, a poza tym sprzyjają utożsamianiu się i poczuciu przynależności; mając na uwadze, że takie formy praw własności przyczyniają się do pozostawiania ludzi na obszarach wiejskich, gdzie mogą pracować, co ma pozytywny wpływ na infrastrukturę społeczno-ekonomiczną obszarów wiejskich, bezpieczeństwo żywnościowe, suwerenność żywnościową i zachowanie wiejskiego stylu życia; mając na uwadze, że wskutek nierównego podziału gruntów oraz nierównego dostępu do ziemi i zasobów naturalnych zwiększa się ryzyko podziałów w społeczeństwie, nierówności społecznych, utraty jakości pracy i jakości życia oraz zubożenia; mając na uwadze, że znaczna koncentracja władzy w sektorach związanych z unijnym rynkiem żywności może mieć niekorzystny wpływ na prawa konsumenta i powodować obniżenie dochodów rolników; mając na uwadze, że rolnikom, którzy nie są właścicielami ziemi, należy zapewnić solidne i odpowiednio długotrwałe umowy dzierżawy pozwalające zabezpieczyć zysk z ich inwestycji;
- W. mając na uwadze, że celem europejskiej polityki rolnej jest ochrona europejskiego modelu rolnictwa w oparciu o wielowymiarowe rolnictwo kształtowane głównie przez małe i średnie gospodarstwa rodzinne i spółdzielcze będące posiadaczami gruntu; mając na uwadze, że duże rozproszenie własności, pewność praw użytkowania gruntów i dostęp do gruntów gminy, które są zarządzane w sposób zrównoważony, gwarantują sprawiedliwy dostęp do zasobów oraz różnorodną, tradycyjną, związaną z miejscem zamieszkania strukturę rolniczą, pewność prawa i odpowiedzialność względem społeczeństwa; mając na uwadze, że taki model zabezpiecza tradycyjne produkty i suwerenność żywnościową, a także sprzyja innowacjom, jednocześnie chroniąc środowisko i przyszłe pokolenia;
- X. mając na uwadze, że rodzinne gospodarstwo rolne, obok wytwarzania żywności, spełnia bardzo ważne funkcje społeczne i ekologiczne, których nie zawsze może zaoferować przemysłowy model rolnictwa; mając na uwadze, że małe i średnie gospodarstwa rolne prowadzone przez same rodziny lub przy wsparciu konsumentów jest bardzo perspektywicznym modelem również pod względem ekonomicznym, ponieważ takie gospodarstwa cechuje często znaczne zróżnicowanie wewnętrzne, przez co są odporne i przyczyniają się do dużej wartości dodanej na obszarach wiejskich;

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

- Y. mając na uwadze, że koncentracja użytków rolnych ma negatywny wpływ na rozwój społeczności wiejskich i stan społeczno-gospodarczy obszarów wiejskich oraz skutkuje utratą miejsc pracy w rolnictwie, doprowadzając do obniżenia standardu życia społeczności wiejskiej oraz zmniejszenia dostępności dostaw żywności, a tym samym do braku równowagi w rozwoju terytorialnym i sferze socjalnej;
- Z. mając na uwadze, że przyszłość sektora rolnego zależy od młodego pokolenia oraz od jego gotowości do innowacji i inwestycji, która ma decydujące znaczenie dla przyszłości obszarów wiejskich, ponieważ tylko tak można zatrzymać proces starzenia się w rolnictwie i zapewnić ciągłość funkcjonowania gospodarstw rolnych, a bez tego traci ważność również umowa pokoleniowa; mając na uwadze, że z drugiej strony młodym rolnikom i osobom rozpoczynającym samodzielną działalność gospodarczą jest szczególnie trudno uzyskać dostęp do ziemi i kredytów, co zmniejsza atrakcyjność sektora;
- AA. mając na uwadze, że dostęp do ziemi jest pierwszym podstawowym warunkiem powstania gospodarstwa rolnego, które z kolei stworzy miejsca pracy oraz będzie źródłem rozwoju społecznego i gospodarczego;
- AB. mając na uwadze, że ceny kupna i dzierżawy użytków rolnych wzrosły już w wielu regionach do poziomu sprzyjającego spekulacjom finansowym i uniemożliwiającego wielu gospodarstwom rolnym zatrzymanie dzierżawionych użytków bądź zwiększenie powierzchni małych i średnich gospodarstw niezbędne do ich funkcjonowania, nie wspominając nawet o zakładaniu nowych przedsiębiorstw, ponieważ na rynku prawie nie ma dostępnej ziemi;
- AC. mając na uwadze, że zróżnicowane ceny gruntów rolnych w państwach członkowskich dodatkowo sprzyjają procesom koncentracji, a zmiany cen ziemi nie następują równoległe do zmian gospodarczych w innych sektorach;
- AD. mając na uwadze, że ceny kupna, a częściowo również dzierżawy gruntów rolnych nie opierają się już w wielu państwach członkowskich na dochodach, jakie można osiągnąć z produkcji żywności;
- AE. mając na uwadze, że często ceny dzierżawy nie opierają się już na dochodach, jakie można osiągnąć z rolnictwa, co oznacza, że wymogi kapitałowe są zbyt wysokie, a zbyt duże ryzyko nie zachęca do rozpoczynania działalności rolniczej;
- AF. mając na uwadze, że zapotrzebowanie na żywność i pasze uzupełnia rosnący popyt na surowce dla „biogospodarki”, np. biopaliwa i surowce dla przemysłu chemicznego i tekstylnego, co sprawia, że nowe podmioty interesują się nabywaniem gruntów rolnych;
- AG. mając na uwadze, że skoro niektóre państwa członkowskie nie wprowadziły jeszcze skutecznej polityki gruntowej, polityka i dotacje UE mogą przyczynić się w pewnych przypadkach do wspierania procesu koncentracji, ponieważ związane z powierzchnią rolną płatności bezpośrednio niosą znacznie więcej korzyści dużym gospodarstwom i rolnikom mającym już ugruntowaną pozycję, a wykorzystanie tych środków prowadzi do wzrostu cen gruntów, co powoduje, że z rynku gruntów rolnych wykluczeni są młodzi ludzie, nowe podmioty poszukujące gruntów pod gospodarstwo rolne oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, które posiadają często mniej środków finansowych; mając na uwadze, że oznacza to, iż nierzadko europejskie fundusze rolne, przewidziane również dla średnich i małych gospodarstw, przyznawane są niewłaściwym osobom;
- AH. mając na uwadze, że koncentracja gruntów w rękach niewielkiej liczby producentów zakłóca produkcję i procesy rynkowe i może mieć szkodliwy wpływ na rolnictwo w państwach członkowskich i całej Unii;
- AI. mając na uwadze, że wspólna polityka rolna zreformowana w 2013 r. pozwoliła również ograniczyć te skutki poprzez wprowadzenie wyższych płatności za pierwsze hektary i stopniową redukcję wsparcia; mając ponadto na uwadze, że te obszarowe płatności bezpośrednie są istotne dla zapewnienia konkurencyjności i trwałości europejskich gospodarstw rolnych, które spełniają wysokie normy produkcji;
- AJ. mając na uwadze, że przede wszystkim od kryzysu finansowego i gospodarczego w 2007 r. inwestycje w grunty rolne są uważane w wielu państwach członkowskich za bezpieczną lokatę kapitału; mając na uwadze, że grunty są wykupowane w zaskakujących ilościach przez inwestorów niezwiązanych z rolnictwem i spekulantów finansowych, takich jak fundusze emerytalne, firmy ubezpieczeniowe i przedsiębiorstwa, a także mając na uwadze, że własność ziemi pozostanie bezpieczną lokatą kapitału również w przypadku przyszłej inflacji;

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

- AK. mając na uwadze, że część państw członkowskich przyjęła środki regulacyjne w celu ochrony swoich gruntów ornych przed zakupem przez inwestorów; mając na uwadze, że zarejestrowano przypadki nadużyć polegające na nabywaniu gruntów za pośrednictwem „umów kieszeniowych”, w przypadku których fałszowano datę zawarcia umowy; mając jednocześnie na uwadze, że inwestorzy wykupili duże powierzchnie ziemi;
- AL. mając na uwadze, że powstawanie baniek spekulacyjnych na rynkach gruntów rolnych ma poważne konsekwencje dla rolnictwa, a spekulacje surowcami na giełdzie towarów powodują dalszy wzrost cen gruntów rolnych;
- AM. mając na uwadze, że zjawisku masowego wykupu gruntów sprzyja między innymi postępująca globalizacja, wzrost demograficzny, rosnące zapotrzebowanie na żywność i surowce naturalne, a także odwrotne do zamierzonych skutki polityki rolnej;
- AN. mając na uwadze, że jedną z konsekwencji koncentracji gruntów rolnych jest odpływ zysków i podatków z obszarów wiejskich do centrali dużych przedsiębiorstw;
- AO. mając na uwadze, że obowiązujące przepisy dotyczące ograniczenia płatności bezpośrednich powyżej 150 000 EUR nie mają zastosowania, jeżeli osoby prawne posiadają więcej jednostek zależnych, z których każda otrzymuje płatności bezpośrednie w kwocie poniżej 150 000 EUR;
- AP. mając na uwadze, że spółki akcyjne w niepokojącym tempie wkraczają w sektor rolnictwa; mając na uwadze, że firmy te prowadzą często działalność transgraniczną, a ich model przedsiębiorstwa często opiera się bardziej na spekulacjach gruntami niż na produkcji rolnej;
- AQ. mając na uwadze, że opisane wyżej problemy dotyczą nie tylko gruntów rolnych, ale w podobnie pilnym wymiarze również lasów i łowisk;
1. przypomina, że kwestia gruntów, zarządzania nimi oraz przepisy dotyczące planowania przestrzennego leżą w kompetencji państw członkowskich; w związku z powyższym zachęca państwa członkowskie do lepszego uwzględnienia w prowadzonej przez nie polityce publicznej kwestii zachowania gruntów rolnych, zarządzania nimi i ich przekazywania;
  2. wzywa Komisję do ustanowienia centrum monitorowania zajmującego się gromadzeniem informacji i danych na temat stopnia koncentracji gruntów rolnych i praw własności użytków rolnych w całej Unii, zaznaczając, że do jego zadań powinno należeć: dokumentowanie cen zakupu i dzierżawy oraz zachowań właścicieli i dzierżawców; obserwowanie zjawiska utraty gruntów rolnych w związku ze zmianą sposobu ich użytkowania, rozwoju sytuacji w zakresie żyzności i erozji gleby, a także regularne sporządzanie sprawozdań;
  3. uważa, że państwa członkowskie powinny regularnie przekazywać pozostałym państwom członkowskim i Komisji informacje o ustawodawstwie krajowym w zakresie gruntów, zmian w użytkowaniu gruntów, a przede wszystkim o przypadkach spekulacyjnych zakupów gruntów;
  4. apeluje do Komisji o powołanie grupy zadaniowej wysokiego szczebla w celu zbadania problemu koncentracji gruntów rolnych, o przeprowadzenie analizy dotyczącej skutków środków politycznych zastosowanych w poszczególnych państwach członkowskich w odniesieniu do koncentracji gruntów i produkcji rolnej, a także o przeanalizowanie wynikających z takiej koncentracji zagrożeń dla bezpieczeństwa zaopatrzenia w żywność, zatrudnienia, środowiska, jakości gleby i rozwoju obszarów wiejskich;
  5. apeluje do państw członkowskich o takie pokierowanie polityką użytkowania gruntów, by w pełni wykorzystane zostały istniejące możliwości, takie jak podatki, programy pomocowe i środki WPR, aby w całej UE zachować model rolnictwa oparty na gospodarstwach rodzinnych;
  6. wzywa Komisję i państwa członkowskie do regularnego gromadzenia danych o wysokości czynszów dzierżawnych i cen gruntów porównywalnej jakości, łącznie z ich nabyciem w drodze zakupu udziałów, a także o transakcjach dotyczących dużych obszarów ziemi, przypadkach utraty prawa własności, naruszenia praw użytkowania gruntów i wzrostu cen w wyniku spekulacji we wszystkich państwach członkowskich; wzywa Komisję do opublikowania wytycznych w sprawie ujednoczenia praktyk w zakresie księgowości oraz do zachęcania do wymiany najlepszych praktyk w dziedzinie przepisów krajowych w celu określenia środków ochrony gruntów rolnych i działalności rolniczej;

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

7. uważa, że państwa członkowskie muszą stworzyć ujednoczony wykaz gruntów obejmujący wszystkie prawa własności i prawa użytkowania gruntów rolnych zapisywane na bieżąco i dokładnie – z poszanowaniem praw ochrony danych uczestniczących podmiotów – oraz przedstawiane w zrozumiały sposób w formie zanonimizowanych i dostępnych publicznie danych statystycznych;

8. wzywa Komisję, aby na tej podstawie regularnie informowała Radę i Parlament o sytuacji w zakresie użytkowania gruntów, a także o strukturze, cenach oraz krajowych politykach i ustawach dotyczących własności i dzierżawy gruntów rolnych, jak również aby informowała Komitet ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego (CFS) o wdrażaniu przez UE jego dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów;

9. zauważa, że programy scalania podzielonych działek gruntu za pomocą różnych procedur w ramach zintegrowanego zarządzania użytkami rolnymi, z poszanowaniem uwarunkowań lokalnych i regionalnych, są niezbędnym instrumentem służącym do poprawy struktury rolniczej i rozstrzygania sporów dotyczących użytkowania gruntów; zaleca w tym kontekście, by w przypadku, gdy do scalania gruntów dochodzi poprzez dzierżawę gruntów, cena dzierżawy była powiązana ze zdolnościami produkcyjnymi i dochodowością, gdyż będzie to najważniejsze z punktu widzenia gospodarki rolnej, a także apeluje do państw członkowskich, aby dzieliły się doświadczeniami w zakresie zarządzania gruntami;

10. jest zdania, że przemyślana i skoordynowana polityka w zakresie rynku gruntów powinna doprowadzić wraz z instrumentem na rzecz regionalnego i lokalnego planowania użytkowania terenu do zmniejszenia skali wykorzystywania gruntów w sposób niezwiązany z rolnictwem;

11. przyznaje, że o ile polityka gruntowa leży zasadniczo w gestii państw członkowskich, mogą mieć na nią wpływ WPR lub odnośne obszary polityki, co z kolei wpływa poważnie na konkurencyjność gospodarstw rolnych na rynku wewnętrznym; jest zdania, że polityka gruntowa musi przyczyniać się do zapewnienia w stosownych ramach dużego, sprawiedliwego i równego rozproszenia własności gruntów, dostępu do ziemi oraz statusu dzierżawy gruntu, ponieważ ma to bezpośredni wpływ na warunki życia i pracy oraz jakość życia na wsi; zwraca uwagę na ważną społeczną funkcję własności gruntu i zarządzania gruntami przez pokolenia, jako że likwidacja gospodarstw i miejsc pracy prowadzi do upadku tradycyjnego rolnictwa europejskiego oraz obszarów wiejskich, a przez to w perspektywie ogólnospołecznej skutkuje niepożądanymi zmianami strukturalnymi;

12. wzywa państwa członkowskie, aby w celu osiągnięcia założeń WPR przy nabywaniu i dzierżawie gruntów rolnych przyznawały pierwszeństwo drobnym i średnim producentom lokalnym, nowym podmiotom i młodym rolnikom, zapewniając równy dostęp kobietom i mężczyznom, ponieważ posiadanie jak największej części uprawianej przez nich ziemi jest w interesie zrównoważonego i stabilnego rozwoju ich gospodarstw, zwłaszcza w czasach, kiedy podmioty niebędące rolnikami są coraz bardziej zainteresowane nabywaniem działek rolnych, bardzo często w celach czysto spekulacyjnych; zachęca państwa członkowskie do promowania małych rodzinnych gospodarstw rolnych i zrównoważonych metod produkcji;

13. przypomina, że wysokie koszty inwestycji utrudniają nabywanie i dzierżawę gruntów rolnych i obszarów leśnych przez małe i średnie gospodarstwa rodzinne i spółdzielcze;

14. dostrzega znaczenie małych gospodarstw rodzinnych dla życia wiejskiego, ponieważ odgrywają one aktywną rolę w strukturze gospodarczej obszarów wiejskich poprzez zachowywanie dziedzictwa kulturowego i wiejskiego stylu życia, wspieranie życia społecznego na obszarach wiejskich, zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych, oprócz wytwarzania dostatecznej ilości zdrowej żywności wysokiej jakości, oraz poprzez zapewnianie dużego rozproszenia własności gruntów na tych obszarach; zwraca uwagę na problemy pojawiające się przy przekazywaniu gospodarstw z pokolenia na pokolenie, zwłaszcza kiedy gospodarstwo przechodzi w ręce innej rodziny, i wzywa państwa członkowskie do gromadzenia informacji o tych zjawiskach oraz do stworzenia ram prawnych pozwalających rozwiązywać takie problemy;

15. przypomina o wsparciu dla młodych rolników zapisanym we wspólnej polityce rolnej, którego celem jest ułatwienie im dostępu do rolnictwa; ponadto domaga się kompleksowego podejścia ułatwiającego przejmowanie bądź zakładanie gospodarstw przez młodych rolników, kobiety i inne osoby chcące rozpocząć działalność rolną; zauważa jednak, że nowe podmioty nadal napotykały przeszkody strukturalne takie jak wysokie ceny ziemi czy wysokie podatki z tytułu przejścia gospodarstwa od innej rodziny;

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

16. podkreśla znaczenie europejskiej polityki strukturalnej dla wspierania obszarów wiejskich, na przykład pod względem zapewnienia specjalnego wsparcia dla małych i średnich firm indywidualnych i spółdzielni, młodych ludzi, a w szczególności kobiet, w dostępie do gruntów rolnych;
17. podkreśla trudności w dostępie do kredytów w celu nabycia gruntu lub prawa własności, zwłaszcza nowych podmiotów i młodych rolników; apeluje do Komisji o zapewnienie w ramach WPR i powiązanych polityk odpowiednich instrumentów, które ułatwią im rozpoczynanie działalności rolniczej poprzez sprawiedliwy dostęp do stabilnego finansowania;
18. uważa, że władze lokalne muszą uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących użytkowania ziemi;
19. uwzględniając z jednej strony ograniczony dostęp do gruntów rolnych na obszarach wiejskich a z drugiej strony rosnące zainteresowanie rolnictwem miejskim i okołomiejским, wzywa państwa członkowskie do przewidzenia zachęt dla rozwoju gospodarstw miejskich i innych form rolnictwa partycypacyjnego oraz ustaleń w zakresie wspólnego użytkowania ziemi;
20. mając na uwadze, że grunty rolne są podstawą produkcji żywności, trwałych ekosystemów i ożywionych obszarów wiejskich, zachęca państwa członkowskie do angażowania się w większym stopniu w transfer wiedzy poprzez projekty w dziedzinie badań i innowacji w celu poprawy jakości gleby dzięki stosowaniu praktyk rolnośrodowiskowych;
21. wzywa państwa członkowskie do takiego kształtowania polityki dotyczącej rynku gruntów, aby umożliwić dostęp do własności lub dzierżawy z zapewnieniem warunków finansowych odpowiadających rodzajowi działalności rolnej oraz monitorować ceny zakupu i dzierżawy gruntów rolnych; domaga się ponadto, by transakcje związane z gruntami rolnymi podlegały procedurze ex ante polegającej na sprawdzaniu zgodności z krajowym ustawodawstwem dotyczącym gruntów, która miałaby również zastosowanie do łączenia i podziału gospodarstw oraz zakładania fundacji; jest zdania, że wskazane byłyby dokładniejsze kontrole umów o dzierżawę i wprowadzenie obowiązku zgłaszania nieprawidłowości oraz możliwości zastosowania kar, ponieważ dzierżawa jest często pierwszym krokiem w kierunku kupna; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby polityka w zakresie dzierżawy obejmowała obowiązek prowadzenia przez dzierżawcę działalności rolniczej; jest zdania, że polityka dotycząca rynku gruntów musi przyczyniać się do zapobiegania powstawaniu dominującej podmiotów na rynkach gruntów;
22. zachęca wszystkie państwa członkowskie, aby korzystały z takich instrumentów regulacji rynku gruntów, które są już z powodzeniem stosowane w niektórych państwach członkowskich, zgodnie z postanowieniami Traktatów, takich jak państwowe zezwolenia na sprzedaż i dzierżawę ziemi, prawo pierwokupu, obowiązek prowadzenia przez dzierżawcę działalności rolniczej, ograniczenia prawa nabycia przez osoby prawne, ograniczenie liczby hektarów ziemi, które można nabyć, preferencje dla rolników, gromadzenie gruntów, indeksacja cen na podstawie dochodu z działalności rolniczej itp.;
23. podkreśla, że krajowe systemy sądowe muszą obejmować ochroną prawa wszystkich stron na wypadek nieprawidłowości w umowach dzierżawy, a także, iż organy krajowe powinny podjąć działania mające na celu wyeliminowanie istniejących w obowiązujących przepisach krajowych luk, które sprawiają, że może dochodzić do nadużyć;
24. przypomina o pozytywnych środkach przyjętych przez pewne państwa członkowskie w ramach regulowania rynków obrotu gruntami w celu zapobiegania spekulacyjnej sprzedaży gruntów; przypomina państwom członkowskim, że prawo podatkowe zapewnia im skuteczną dźwignię w zakresie regulacji rynku ziemi;
25. domaga się, aby państwa członkowskie wspierały lub utworzyły – przy udziale państwa i pod nadzorem publicznym – odpowiednie organy zajmujące się zarządzaniem ziemią;
26. nawołuje państwa członkowskie i Komisję do wspierania wszelkich nowatorskich działań w zakresie podziału gruntów sprzyjających podejmowaniu działalności przez młodych rolników, w szczególności za pośrednictwem solidarnościowych funduszy inwestycyjnych, które umożliwiają osobom oszczędzającym lokowanie środków w sposób przydatny dla społeczeństwa poprzez niesienie pomocy młodym osobom niedysponującym zasobami wystarczającymi do nabycia gruntów i podjęcia działalności rolniczej;
27. w celu opracowania przejrzystego unijnego modelu struktury rolniczej wzywa UE i jej państwa członkowskie do wdrożenia ratyfikowanych przez wszystkie państwa członkowskie dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów; apeluje w szczególności do państw członkowskich, aby przy podejmowaniu środków związanych z użytkowaniem i kontrolowaniem zasobów państwowych uwzględniały szersze cele polityki społecznej, ekonomicznej i środowiskowej oraz zapobiegały niepożądanemu oddziaływaniu spekulacji gruntami i ich koncentracji na lokalne społeczności; apeluje do państw członkowskich o informowanie Komisji o wykorzystaniu i stosowaniu tych wytycznych w swojej polityce gospodarowania gruntami;

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

28. sugeruje w związku z tym, by Komisja przyjęła zalecenia w sprawie gospodarowania gruntami w UE zgodnie z dobrowolnymi wytycznymi i z uwzględnieniem horyzontalnych unijnych ram w sprawie rolnictwa, środowiska, rynku wewnętrznego i spójności terytorialnej;
29. sugeruje, że płatności bezpośrednie oferowałyby lepszy stosunek wartości do ceny, jeśli wypłacane były w oparciu o oferowane przez dane gospodarstwo rolne środowiskowe i społeczno-gospodarcze dobra publiczne, a nie wyłącznie w oparciu o powierzchnię gruntów;
30. zwraca uwagę na możliwości stojące przed państwami członkowskimi w zakresie zmniejszenia części płatności bezpośrednich przekraczającej górny limit 150 000 EUR o co najmniej 5 %, jak przewidziano w art. 11 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 (zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie płatności bezpośrednich);
31. uważa, że w ramach zreformowanej WPR konieczne jest wprowadzenie pułapów i ukierunkowywanie płatności bezpośrednich tak, aby nadać większą wagę pierwszym hektarom oraz ułatwiać inwestycje i przyznawanie pomocy bezpośredniej małym gospodarstwom rolnym; zachęca Komisję do wprowadzenia bardziej skutecznego mechanizmu redystrybucji pomocy w celu uniknięcia koncentracji gruntów;
32. zachęca państwa członkowskie, aby w większym stopniu korzystały z dostępnego już zakresu ograniczania i redystrybucji funduszy WPR, np. możliwości przeznaczenia 30 % płatności bezpośrednich na pierwszy hektar w celu wzmocnienia małych i rodzinnych gospodarstw, pod warunkiem że przestrzegają one jednocześnie wymogów art. 41 i 42 rozporządzenia w sprawie płatności bezpośrednich; proponuje, aby korzystniejsze traktowanie pierwszych hektarów było wyliczane nie w odniesieniu do gospodarstwa, a jednostki dominującej; domaga się zatem, aby Komisja, przestrzegając zasad ochrony danych, publikowała informacje dotyczące nie tylko o właścicielach gospodarstw, którzy otrzymują dotacje w ramach WPR, ale i beneficjentów takich jak właściciele gruntu czy jednostki dominujące;
33. podkreśla znaczenie jednoznacznej w całej Unii definicji pojęcia „aktywny rolnik”, która jest jednoznacznie powiązana z pojęciem pracy w gospodarstwie rolnym i która dokonuje dokładnego rozróżnienia gruntów kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych (np. lotniska, otwarte obszary przemysłowe, pola golfowe); wzywa Komisję do dopilnowania, by beneficjentami bezpośredniego wsparcia byli wyłącznie aktywni rolnicy;
34. wzywa Komisję do monitorowania wszystkich istotnych obszarów polityki, takich jak rolnictwo, energetyka, środowisko, rozwój regionalny, mobilność, finanse i inwestycje, w celu ustalenia, czy sprzyjają one koncentracji gruntów rolnych w UE czy też jej przeciwdziałają, oraz by przy udziale rolników, ich organizacji i innych odnośnych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego rozpoczęła proces konsultacyjny mający na celu dokonanie oceny aktualnego stanu zarządzania gruntami rolnymi na podstawie dobrowolnych wytycznych CFS w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów;
35. zaleca państwom członkowskim ukierunkowane zbadanie wdrażania obecnej WPR na szczeblu krajowym pod kątem wskazania wszelkich niepożądanych skutków koncentracji gruntów;
36. popiera pogląd Komisji, że ziemia jest ograniczonym zasobem, który z powodu zmiany klimatu, erozji gleby i nadmiernego wykorzystywania lub zmiany sposobu wykorzystania znajduje się już pod silną presją, i dlatego popiera środki eko-społeczne na rzecz ochrony gleby i jednocześnie podkreśla, że ziemia należy do wyłącznych kompetencji państw członkowskich;
37. domaga się przyznania gruntom rolnym szczególnej ochrony w celu umożliwienia państwom członkowskim – w koordynacji z władzami lokalnymi i organizacjami rolników – regulowania sprzedaży, użytkowania i dzierżawienia gruntów rolnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego zgodnie z Traktatami UE i orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie własności ziemi, dostępu do ziemi oraz w odniesieniu do czterech podstawowych wolności europejskich i interesu publicznego;
38. sugeruje, aby dla dobra przejrzystości międzyinstytucjonalnej Komisja zapewniała Parlamentowi lepszy wgląd do dokumentacji dotyczącej postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego i wstępnych postępowań związanych z regulacją rynku ziemi przez państwa członkowskie;
39. wzywa Komisję, aby wspólnie z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami opublikowała jasny i kompleksowy katalog kryteriów, obejmujący transakcje dotyczące gruntów rolnych dokonywane na rynkach kapitałowych, który zapewni równe warunki działania i wyjaśni państwom członkowskim ponad wszelką wątpliwość, jakie środki regulacji rynku gruntów są dopuszczalne, biorąc pod uwagę interes publiczny i cztery podstawowe wolności Unii Europejskiej w celu ułatwienia rolnikom nabywania gruntów wykorzystywanych w rolnictwie i leśnictwie; wzywa Komisję do rozważenia wstrzymania toczących się postępowań, których przedmiotem jest sprawdzenie zgodności z prawem UE ustawowych regulacji państw członkowskich w zakresie obrotu ziemią rolną do czasu opublikowania powyższych kryteriów;

Czwartek, 27 kwietnia 2017 r.

40. wzywa Komisję do uwrażliwiania i wspierania państw członkowskich w walce z uchylaniem się od opodatkowania, korupcją i nielegalnymi praktykami (takimi jak „umowy kieszeniowe”) w związku z transakcjami dotyczącymi ziemi; zwraca uwagę na przypadki nadużyć dotyczące procesu nabywania użytków rolnych i będące przedmiotem dochodzeń prowadzonych przez organy sądowe w pewnych państwach członkowskich;

41. z zadowoleniem przyjmuje propozycję uproszczenia WPR, a szczególnie środków służących obniżeniu kosztów i zmniejszeniu obciążenia administracyjnego dla rodzinnych gospodarstw rolnych, a także mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw na terenach wiejskich;

42. apeluje do Komisji, by podczas opracowywania projektu WPR po 2020 r. zachowała środki służące przeciwdziałaniu koncentracji gruntów rolnych i wypracowała dodatkowe środki wspierające mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa;

43. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji oraz rządóm i parlamentóm państw członkowskich.
